



RAVIMIAMET

**KUI VALIKUS ON COVID-19 VIIRUSINFEKTSIOON VÕI SELLE VASTANE VAKTSIIN**

**Arvestades nakatumisnäitajaid Eestis, rohkem valikud ei ole – valida saab kas haiguse või vaktsiini vahel. Vaktsiinide kõrvaltoimeid kardetakse, aga haigusega kaasnevaid tüsistusi? Vaatame ka neid riske:**

**RASKED HAIGUSNÄHUD JA TÜSISTUSED vs. VAKTSIINI TÕSISED KÕRVALTOIMED**

Risk	COVIDi läbipõdemine	Vaktsineerimine	Mida teha?
<b>Südamepõletik (Müokardiit ja perikardiit)</b>	Noortel meestel on risk ca 0,045%. Suurem rütmihäirete risk.	Risk on suurem noortel meestel, kuid see esineb vähem kui 0,01% vaktsineeritustest.  Kulg on kerge ja allub ravile.	Pöörduda arsti poole kui tekivad (äge ja püsiv) rindkerevalu, raskendatud hingamine või südamepekslemine.
<b>Viljatus</b>	Läbipõdemine võib mõjutada meeste viljakust ja põhjustada seksuaalhäireid.	Uuringutes ei ole näidatud, et vaktsiinid mõjutaksid meeste või naiste viljakust ja seksuaalsust.	
<b>Raseduskomplikatsioonid</b>	Enneaegse sünnituse risk suureneb 40%.  Perinataalne suremus 7%.	Riski ei ole tuvastatud.	
<b>Anafülaksia</b> Võib tekkida reaktsioonina igale allergeenile		Esineb vähem kui 0,001%-l vaktsineeritustest.	Tuleb jääda vaktsineerimiskeskuse/arstikabineti lähedusse – esimeste sümptomite tekkel edukalt ravitav.
<b>Koljusisene tromb/ verejooks</b>	Koljusisese verejooksu risk on väike (<1%), kuid suureneb riskitegurite olemasolul (kõrge vererõhk, vanus, antikoagulantravi) ning suurem kui kõrge (ligi 50%).	Tromboosi ja veritsuse risk on tuvastatud ainult adenoviirusvektoriga vaktsiinidel, esineb väga harva (esineb vähem kui 0,001%-l vaktsineeritustest).	Vaktsineeritu peab pöörduma viivitamatult arsti poole, kui tekivad hingeldus, rindkere valu, jalgade turse, jalavalu, püsiv kõhuvalu, kui tekivad neuroloogilised sümptomid, sh tugevad või püsivad peavalud, ähmane nägemine, segasus või krambihood, või kui mõne päeva pärast vaktsineerimiskohast erinevas nahapiirkonnas spontaanne veritsus või naha täppverevalu. Õigeaegse ja spetsiifilise raviga ravitav.
<b>Tromboos</b>	Covid haigetel risk kordades suurem: 16 inimesel 100st haigestunust risk saada tromb.  Kopsuarteri trombemboolia, süvaveeni tromboos, müokardiinfarkt.	Risk on ainult Jansseni vaktsiinil (adenoviirusvektoriga vaktsiin), esineb väga harva ja peamiselt neil, kellel esinevad kaasvalt muud tromboosi riskifaktorid.	Vt eelmine.
<b>Surm</b>	Haiglaravi vajanud COVID haigetest sureb ligikaudu 10%.	Üldsuresus vaktsineeritutel võrreldes vaktsineerimata inimestega väheneb.	
<b>Pikaajalised tüsistused</b>	Pärast läbipõdemist esinevad pikaajalised sümptomid kuni 80%-l >50%-l esineb püsiv väsimus, sageli on teatatud ka peavalust, keskendumisraskustest, juuste väljalangemisest ja õhupuudustundest.	Pikaajalisi tüsistusi ei esine, välja arvatud väga harva esinevad kõrvaltoimed, millest eespool juttu.	

**KERGEMAD HAIGUSNÄHUD JA TÜSISTUSED/TAVALISED KÕRVALTOIMED**

Kõrvaltoime või sümptom	Covid-19 läbipõdemine Sümptomid tavaliselt 1-2 nädalat	Vaktsineerimine Sümptomid tavaliselt 1-2 päeva
<b>Peavalu</b>	70%	25...76%
<b>Väsimus või nõrkustunne</b>	63%	29...76%
<b>Lihavalu</b>	60%	17...51%
<b>Palavik ja/või külmavärinad</b>	45%	29...40%
<b>Liigesevalu</b>		32%
<b>Lõhna- ja maitsemeele kadumine</b>	54...70%	-
<b>Ninakinnisus või nohu</b>	60...67%	-
<b>Kurguvalu</b>	53%	-
<b>Köha</b>	63%	-
<b>Süstekoha reaktsioonid (valu, punetus, turse, sügelus)</b>	-	65...82%